

Auxiliar al manualului de istorie
pentru clasa a V-a

Caiet de lucru gratuit

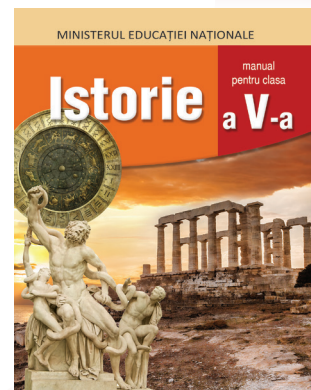
Ghețau Gheorghe Florin, Ghețau Olenca Georgiana, Liuba Sazon

ISTORIE

CAIET DE LUCRU PENTRU
CLASA A V-A

fișe de lucru

ISBN: 978-606-009-283-4

CUPRINS

Unitatea I. Alfabetul istoriei – reconstituirea trecutului	4
Fișa 1. Izvoare istorice.....	4
Fișa 2. Perceperea timpului și a spațiului	6
Unitatea II. Preistoria umanității	8
Fișa 3. Primii oameni.....	8
Fișa 4. Revoluția neolitică – viața oamenilor: sedentarizare, economie.....	10
Fișa 5. Inventarea metalurgiei – tehnologie și consecințe.....	11
Unitatea III. Orientul Antic.....	12
Fișa 6. Popoare și civilizații pe harta Orientului Antic.....	12
Fișa 7. Evreii	13
Fișa 8. Mediul natural și viața cotidiană în Orientul Antic.....	14
Fișa 9. Chinezii	16
Fișa 10. Orașul-stat Babilon	17
Fișa 11. Inventarea scrierii – de la pictograme la alfabet	18
Fișa 12. Codul lui Hammurabi	20
Fișa 13. Epopeea lui Ghilgameș	21
Fișa 14. Templele și piramidele Orientului Antic	22
Unitatea IV. Civilizația greacă și sinteza elenistică	23
Fișa 15. Mediul natural și ocupațiile grecilor.....	23
Fișa 16. Ceramica: între utilitate și artă.....	24
Fișa 17. Adevăr și legendă: Legendele Olimpului. Războiul Troian	25
Fișa 18. Polisul – organizare internă. Procesul de colonizare.....	27
Fișa 19. Histria, Tomis și Callatis	28
Fișa 20. Sparta și Atena – două sisteme politice diferite	29
Fișa 21. Războaiele grecilor: Războaiele Medice, Războiul Peloponesiac	31
Fișa 22. Bătălia de la Marathon	33
Fișa 23. Alexandru Macedon și civilizația elenistică	34
Fișa 24. Frumos și cunoaștere în lumea greacă	36
Fișa 25. Acropola ateniană	37
Fișa 26. Moștenirea lumii grecești	38
Fișa 27. Jocurile Olimpice	39

Unitatea V. Lumea romană.....	40
Fișa 28. Fondarea Romei – istorie și legendă.....	40
Fișa 29. Statul roman: expansiunea și decăderea sa.....	42
Fișa 30. Viața cotidiană în lumea romană.....	45
Fișa 31. Armata romană	48
Fișa 32. Orașul roman și monumentele publice.....	49
Fișa 33. Orașul Pompei	51
Fișa 34. Colosseumul și gladiatorii	53
Fișa 35. Zeii romanilor. Templele	54
Fișa 36. Creștinismul	55
Unitatea VI. Geto-dacii	56
Fișa 37. Geții și dacii. Rânduiești, obiceiuri, credințe.....	56
Fișa 38. Burebista și Decebal. Războaiele daco-romane.....	58
Unitatea VII. Civilizația islamică	60
Fișa 39. Apariția islamului și expansiunea sa militară.....	60
Fișa 40. Cultura islamului.....	62
Unitatea VIII. Europa medievală.....	63
Fișa 41. Formarea popoarelor europene.....	63
Fișa 42. Etnogeneza românească	64
Fișa 43. Europa creștină în mileniul I.....	65
Fișa 44. Creștinarea francilor. Carol cel Mare	66
Fișa 45. Imperiul Bizantin	67
Fișa 46. Viața cotidiană în Evul Mediu.....	69
Fișa 47. Domeniul feudal	71
Fișa 48. Orașul medieval: spațiu al libertății	72
Fișa 49. Cavalerism și onoare.....	73
Fișa 50. Cruciadele	74
Fișa 51. Catedrale și universități	76
Fișa 52. Statele medievale: Franța, Anglia, Imperiul Romano-German.....	77
Fișa 53. Lumea românească și statele medievale în secolele XIV-XV. Târgoviște și Suceava ...	78
Fișa 54. Diversitatea culturală în lumea românească. Brașov și Cluj.....	79

I. Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.

A. „Așa trebuie scrisă istoria: întemeind-o numai pe adevăr și cu nădejdea doar în viitorime, fără a-i lingeși pe cei de azi și fără a-i măguli prin laude. Iată modelul și norma compunerii unei lucrări istorice care să se învrednicească de numele acesta. Dacă unii istorici se vor lua după rânduiețile amintite, scrierea noastră își va fi atins scopul.”

Lucian din Samosata, *Cum trebuie scrisă istoria*

B. „Oamenii înțelepți obișnuiesc să spună, pe drept cuvânt, că cine vrea să știe ce va fi trebuie să ia aminte la ce a fost; pentru că toate lucrurile lumii, în orice vreme, au corespondentul lor în vremurile de dinainte. Aceasta vine din faptul că toate lucrurile sunt săvârșite de oameni, iar aceștia au și au avut mereu aceleași patimi, iar ele vor produce neapărat același efect.”

Niccolo Machiavelli, *Comentarii la prima decadă a lui Titus Livius*

1. Pe ce trebuie întemeiată istoria, și pentru cine trebuie scrisă, potrivit sursei A?

2. Ce atitudine trebuie să aibă istoricul față de contemporanii săi? Cine ar trebui să judece o operă istorică?

3. Ce spune sursa B despre felul în care putem înțelege vremurile ce vor veni?

4. Conform sursei B, putem spune că tot ceea ce este a mai fost?

5. De ce crede autorul sursei B că istoria se repetă? Ești de acord cu el?

II. Comentează următoarele definiții acordate istoriei

Definiție	Semnificație
„Istoria este învățătoarea vieții.” Cicero, <i>De oratore</i>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
„Eu socot că sarcina de căpetenie a istoriei este de a împiedica uitarea virtuții.” Tacitus, <i>Annales</i>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
„Cei ce uită trecutul vor fi obligați să-l re trăiască.” George Santayana	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

III. Realizează corespondența corectă între coloane.

Monedă	IZVOARE NESCRISE	Hartă
Ruine		Inscripție
Cronică	IZVOARE SCRISE	Sabie
Oseminte		Săgeată

FIȘA 2. PERCEPEREA TIMPULUI ȘI A SPAȚIULUI

I. Studiază tabelul de mai jos și răspunde la cerințele.

Era creștină a fost creată de Dionisie cel Mic Exiguus.		
Ea măsoară anii de la nașterea lui Isus Hristos.		
Anul 1 î.Hr. (ordine descrescătoare)	Nu există anul 0	Anul 1 d.Hr. (ordine crescătoare)

1. Cine a propus împărțirea timpului în două ere?

2. Care este evenimentul care separă cele două ere?

3. Cum curg anii în era de dinainte de Hristos? Dar în cea de după Hristos?

4. Există anul 0? Ar trebui să existe?

II. Așază perioadele istorice de mai jos la locul potrivit.

Epoca Contemporană, Evul Mediu, Antichitatea, Preistoria, Epoca Modernă

Apariția omului – cca. mileniul al III-lea î.H.	Mileniul al III-lea î.H. – 476 d.H.	476-1492	1492-1918	1918 – până în zilele noastre
---	---	----------	-----------	----------------------------------

III. Caută pe internet definițiile următoarelor științe auxiliare ale istoriei.

1. Numismatica: _____

2. Cartografia: _____

3. Cronologia: _____

4. Heraldica: _____

IV. Completează tabelul de mai jos cu informațiile potrivite.

Anul	Secolul	Evenimentul
476 d.Hr.	_____?	Dispariția Imperiului Roman de Apus
1054	_____?	Marea Schismă
1492	_____?	Descoperirea Americii de către Cristofor Columb
1918	_____?	Încheierea Primului Război Mondial

I. Citește următoarele texte și răspunde la cerințe.

A. „Deși natura îi oferă lungi perioade de timp acțiunii selecției naturale, ea nu-i oferă totuși o perioadă de timp nelimitată; cum toate că organismele se străduiesc să ocupe fiecare un loc în economia naturii, dacă vreo specie nu se modifică și nu se perfecționează în același grad cu concurenții săi, ea va fi exterminată. Atâta timp cât variații favorabile nu sunt moștenite cel puțin de către unii dintre descendenți, selecția naturală nu poate realiza nimic.”

Charles Darwin, *Originea speciilor*

B. „Și Homo sapiens aparține unei familii. Acest fapt banal a fost unul dintre cele mai bine păzite secrete ale istoriei. Homo sapiens a preferat mult timp să se vadă pe sine ca fiind despărțit de animale, un orfan deposedat de familie, căruia îi lipsesc frații sau verii și, cel mai important, părinții. Dar nu acesta e cazul. Că ne place sau nu, suntem membrii unei mari și deosebit de zgomotoase familii, cea a primatelor mari sau hominidelor. Rudele noastre în viață cele mai apropiate includ cimpanzeii, gorilele și urangutanii.”

Yuval Noah Harari, *Sapiens. Scurtă istorie a omenirii*

1. Ce reprezintă selecția naturală amintită în sursa A? Caută detalii on-line.

2. Ce trebuie să facă toate organismele pentru a supraviețui, conform aceleiași surse?

3. Care este condiția necesară realizării selecției naturale, potrivit sursei A?

4. Cine este Homo sapiens? Aparține el vreunei familii?

5. Cum a preferat să se vadă Homo sapiens, conform sursei B?

6. Cărei familii îi aparține Homo sapiens? Care sunt rudele sale cele mai apropiate?

II. Studiază imaginea și textul de mai jos și răspunde la cerințe.

•Omul de Neanderthal a locuit în Eurasia în intervalul 500000-40000 î.Hr. Numele acestei specii provine de la valea Neanderthal din Germania unde, în 1856, au fost descoperite primele fosile. Nu cunoaștem cauzele care au dus la dispariția acestei specii, însă cele mai probabile sunt: neadaptarea lui la mediu, disputa sau încrucișarea cu Homo sapiens.

Fig. 1. Omul de Neanderthal (reconstituire)

1. Unde și în ce interval a locuit Omul de Neanderthal?

2. De unde provine numele acestei specii?

3. Care sunt cauzele care au dus la dispariția lui?

FIȘA 4. REVOLUȚIA NEOLITICĂ – VIAȚA OAMENILOR: SEDENTARIZARE, ECONOMIE

I. Alege varianta corectă de răspuns.

1. Paleoliticul este:

- a. Epoca veche a pietrei; b. Epoca mijlocie a pietrei; c. Epoca nouă a pietrei.

2. Mezoliticul este:

- a. Epoca veche a pietrei; b. Epoca mijlocie a pietrei; c. Epoca nouă a pietrei.

3. Neoliticul este:

- a. Epoca veche a pietrei; b. Epoca mijlocie a pietrei; c. Epoca nouă a pietrei.

4. În paleolitic, oamenii își procurau hrana prin:

- a. cules, vânătoare, pescuit; b. vânătoare, agricultură, păstorit; c. comerț, pescuit, agricultură.

5. În paleolitic, uneltele erau confecționate din:

- a. cupru, piatră, silix; b. piatră, lemn, os; c. bronz, os, lemn.

II. Completează enunțurile cu informațiile din lista de mai jos.

animale, picturi rupestre, mezolitic, nomad, grote și peșteri.

1. Descoperirea focului a permis oamenilor să locuiască în _____

2. Oamenii din paleolitic și mezolitic aveau un stil de viață _____

3. Câinele a fost domesticit în _____

4. Viața spirituală s-a manifestat mai ales prin _____

5. În neolitic, omul a domesticit o serie de _____

III. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri.

1. În neolitic, armele și uneltele erau confecționate prin șlefuire și perforare.

A	F
---	---

2. Cuprul, aurul și argintul au fost descoperite în paleolitic.

A	F
---	---

3. Viața economică a omului în neolitic se baza pe troc.

A	F
---	---

4. Oamenii din neolitic confecționau vase din lut.

A	F
---	---

5. O gintă era alcătuită din mai multe triburi.

A	F
---	---

FIȘA 5. INVENTAREA METALURGIEI – TEHNOLOGIE ȘI CONSECINȚE

I. Alege varianta corectă de răspuns.

1. Epoca metalelor se împarte în două mari perioade:

a. Epoca bronzului și Epoca fierului; b. Epoca aurului și Epoca argintului; c. Epoca cuprului și Epoca zincului.

2. Bronzul a fost adus în Europa de:

a. semiți; b. hamiți; c. indo-europeni.

3. Bronzul este un aliaj din:

a. fier și aur; b. argint și cupru; c. cupru și cositor.

4. Folosirea bronzului a dus la abandonarea treptată a uneltelor și armelor din:

a. piatră; b. fier; c. lut.

5. Fierul a fost descoperit de:

a. evrei; b. persani; c. hitiți.

II. Completează enunțurile cu informațiile din lista de mai jos.

reutilizat, pietrei, minieritul, piatra, metalelor.

1. Metalurgia reprezintă extragerea și prelucrarea _____

2. Bronzul este mai rezistent decât _____

3. Impunerea metalului în fața pietrei a dus la apariția unor noi ocupații precum _____

4. Bronzul și fierul s-au impus treptat în fața _____

5. Spre deosebire de piatră, metalul poate fi _____

III. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri.

1. Oamenii au descoperit bronzul înaintea fierului.

A	F
---	---

2. Fierul a fost adus în Europa de către triburile indo-europene.

A	F
---	---

3. Primele metale au fost descoperite în neolitic.

A	F
---	---

4. Fierul s-a impus în fața pietrei.

A	F
---	---

5. Bronzul este un aliaj din cupru și cositor.

A	F
---	---

FIȘA 7. EVREII

I. Completează casetele cu informații obținute din manual.

Saul (secolul XI î.Hr.):

David (1002-970 î.Hr.).

cel mai mare rege al iudeilor:

Solomon (971-931 î.Hr.):

II. Completează enunțurile cu informațiile din lista de mai jos.

Palestina, Canaan, 1200 î.Hr., Egipt, nomad, 40 de ani, Iahve, iudei, Avraam, Mesopotamia.

Evreii, numiți și _____, au trăit mai întâi în _____. Organizați în triburi, erau păstori _____. Sub conducerea patriarhului lor, _____ și-au început prima lor deplasare spre ținutul _____, pământul făgăduit lor de Dumnezeu (_____). Foamea i-a dus apoi în _____, conduși fiind de patriarhul, Iacob, dar în timpul faraonului Ramses al II-lea, au fost transformați în robi. Pe la _____, Moise i-a trecut Marea Roșie spre Peninsula Sinai și astfel, eliberați din robie, după _____ de traversare a pustiei (Exodul) s-au reîntors în Canaan. Romanii au numit țara lor, _____.

III. Obiectul din imagine se numește *menorah* și reprezintă un vechi și important simbol al istoriei evreilor. Utilizează internetul și răspunde întrebărilor.

1. De numele cărui personaj biblic se leagă acest obiect?

2. În care dintre simbolurile actuale ale statului Israel se regăsește menorahul?

FIȘA 8. MEDIUL NATURAL ȘI VIAȚA COTIDIANĂ ÎN ORIENTUL ANTIC

I. Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.

A. „Eram totuși dornic să aflu de la ei pentru ce anume, începând cu solstițiul de vară, Nilul crește, umflându-se întruna, vreme de o sută de zile, iar după ce numărul acesta de zile s-a împlinit, scade iarăși, retrăgându-se de pe locurile înecate și scăzut rămâne toată iarna, până la următorul solstițiu de vară. Despre toate acestea n-am putut afla nimic de la egipteni, când i-am întrebat ce putere are în el Nilul.”

Herodot, *Istoriei*

B. „Pământul Asiriei primește puțină ploaie, iar rădăcina grâului se nutrește în felul următor: recolta crește și bobul se coace numai prin stropire cu apă din fluviu; (...) apa este cărată cu brațele de la fluviu sau scoasă cu ajutorul unui soi de cumpene. Întregul ținut al Babilonului, întocmai ca și Egiptul, este brăzdat de o rețea de canale (...). Dar pentru culturile de cereale pământul este atât de mănos, încât de obicei aduce de două sute de ori cât ai semănat (...). Babilonienii nu se folosesc de untdelemn de măslină, ci de uleiul pe care-l storc din susan (...). Din rodul palmierilor, o parte se mănâncă, iar din cealaltă se scoate un fel de vin și miere.”

Herodot, *Istoriei*

1. Scrie numele popoarelor amintite de Herodot în cele două texte.

2. Ce activități menționează „părintele istoriei” în cele două fragmente?

3. Care este fluviul la care face referire autorul, în cel de-al doilea text?

4. Scrie cel puțin o asemănare între obiceiurile din Egipt și cele din Mesopotamia, așa cum reies din sursa B.

5. Ce a dorit să afle Herodot în legătură cu „puterea Nilului”?

II. Din textele de mai jos desprinde informațiile necesare pentru a răspunde cerințelor.

A. „Pentru ca lumea să meargă cum trebuie, Brahma [zeul hindus al creației] a creat pe brahmani, pe kșatrya, pe vaișya și pe sudra, care au ieșit din gura, mâinile, coapsele și picioarele sale. Pe brahmani i-a hărăzit învățaturii (...). Pe kșatrya i-a menit să apere populația (...). Vaișya au fost meniți să crească vitele, (...), să facă negoț și camătă și să se ocupe de agricultură. Un singur lucru trebuie să facă sudra, și anume: ei au primit poruncă să slujească fără pizmuire celelalte caste.”

Legile lui Manu

B. „Întreaga populație a Indiei este împărțită în (...) caste. Nu sunt îngăduite căsătorii decât înăuntrul fiecărei caste; nu e îngăduită, de asemenea, nici schimbarea meseriilor.”

Diodor din Sicilia, *Biblioteca istorică*

1. Scrie în dreptul fiecărei categorii, numele castei corespunzătoare, menționată în primul text.

Preoții – _____

Războinicii – _____

Meseriașii – _____

Servitorii – _____

2. De ce aceste categorii sociale sunt numite caste? Caută o definiție a termenului și folosește apoi informațiile din textul B.

3. Informează-te din surse suplimentare și răspunde la întrebarea: Cine a fost Manu, în istoria antică a indienilor?

III. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri.

1. Cânepa și bumbacul au pătruns târziu în Orientul Apropiat, fiind aduse din Persia.

A	F
---	---

2. În Orientul antic, monarhul era considerat un reprezentant al zeului local, pe Pământ iar în conducerea statului se sprijinea pe aristocrați.

A	F
---	---

3. Multe dintre cerealele, legumele, zarzavaturile și fructele consumate astăzi, au fost cultivate pentru prima oară în Orient.

A	F
---	---

4. Cei mai mari constructori de corăbii ai Orientului antic au fost egiptenii.

A	F
---	---

5. Confucianismul a apărut în India.

A	F
---	---

I. Unește, ce se potrivește!

FILOSOF

TEMPLU

SOLDAT

INVENȚIE

II. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri.

1. Drumul Mătăsii lega China de celelalte state din Orientul antic.

A

F

2. Arborele de lac, plantațiile de duzi, cărbunele, fierul, jadul sunt doar câteva dintre numeroasele resurse de care dispunea China în Antichitate.

A

F

3. Qin Shi Huangdi este al doilea împărat din istoria Chinei.

A

F

4. Marele Zid Chinezesc apăra China în fața atacatorilor din nord.

A

F

III. Completează enunțurile cu informațiile din lista de mai jos.

armata din teracotă, artificii, unicat, budist.

1. Stupa este un vechi loc de rugăciune _____

2. Mătasea era unul dintre produsele _____ ale chinezilor.

3. Impresionantul mormânt construit de Qin Shi Huangdi poartă numele de _____

4. Praful de pușcă inventat de chinezi era folosit pentru jocurile de _____

FIȘA 10. ORAȘUL-STAT BABILON

I. Citește textul și răspunde la cerințe.

„Prin felul în care este construit întrece toate cetățile pe care le cunoaștem. Mai întâi, în jurul Babilonului se află un șanț adânc și larg, plin cu apă; apoi un zid lat de cincizeci de coți regali și înalt de două sute. (...) Orașul însuși este plin de case cu trei și cu patru caturi. (...) În fiecare dintre cele două cartiere ale orașului se afla câte o construcție întărită: într-un cartier era palatul regelui, în celălalt, un templu cu porți de aramă al lui Zeus-Belos [Baal]. În mijlocul sanctuarului a fost construit un turn cu ziduri groase. Deasupra turnului acesta se înalță un alt turn, și așa ajung să fie opt turnuri. În ultimul turn se află o capelă.”

Herodot, *Istoriei*

1. La ce turn supraetajat din Babilon, face referire Herodot?

2. Care au fost cei doi mari conducători ai Babilonului?

3. Ce popor din Orientul antic a cunoscut „robia babiloniană”?

4. Care dintre cele șapte minuni ale lumii antice se afla în Babilon?

II. Completează enunțurile cu informațiile din lista de mai jos.

Akkad, Iștar, Marduk, Sumer, Nabucodonosor al II-lea.

1. Babilonul a fost condus, la sfârșitul secolului VII și în prima jumătate a secolului VI î.Hr., de către _____

2. Un zeu local din Babilon purta numele de _____

3. Cea mai impresionantă intrare în cetatea Babilonului era Poarta zeiței _____

4. Hammurabi (secolul XVIII î.Hr.) a cucerit _____ și _____

FIȘA 11. INVENTAREA SCRIERII – DE LA PICTOGRAME LA ALFABET

I. Citește textul și răspunde la cerințe.

• „Iată cum fac îmbălsămarea cea mai scumpă: cu ajutorul unui fier încovoiat scot mai întâi prin nările [mortului] o parte din creier, iar o altă parte o scot turnând înăuntru niște leacuri. Pe urmă, spintecând mortul pe sub coaste cu o piatră tăioasă din Etiopia, scot tot ce se află în pânțele, îl curăță bine și după ce varsă înăuntru vin de palmier, mai presară și mirodenii pisate. În sfârșit, după ce umplu pânțelele cu smirnă curată și măcinată, cu scorțișoară și alte balsamuri, afară de tămâie, îl cos iarăși la loc. Când au isprăvit cu asta, continuă îmbălsămarea ținând trupul în natron [sare] timp de șaptezeci de zile (...), îl înfășoară în întregime cu feșe tăiate dintr-un fel de pânză subțire unsă cu un lipici.”

Herodot, *Istorii*

1. Ce cunoștințe crezi că presupunea procesul de mumificare, descris de Herodot?

2. Cât timp dura procesul de îmbălsămare, conform informațiilor din text?

3. Orice egiptean își permitea o astfel de îmbălsămare?

II. Transformă enunțurile de mai jos în afirmații adevărate.

1. Cea mai veche scriere este cea pictografică indiană.

2. Cuneiforma este o scriere antică egipteană ce s-a păstrat pe tăblițe de lut.

3. Perșii au inventat hârtia și tiparul, iar chinezii scriau pe pergament.

4. Hieroglifica este primul alfabet inventat de fenicieni.

5. Cifrele de la 0 la 9 și semnele + și – au fost inventate de arabi.

III. Alege varianta corectă de răspuns.

1. Roata este o invenție a:

a) indienilor; b) sumerienilor; c) egiptenilor.

2. Cel mai vechi tratat de matematică este un papyrus:

a) persan; b) iudaic; c) egiptean.

3. Șekelul era o unitate de măsurare a:

a) lungimii; b) greutateii; c) volumului.

4. Cunoașterea planetelor este specifică:

a) astronomiei; b) matematicii; c) medicinei.

5. Cei care cunoșteau scrierea în Orientul antic erau:

a) sclavii; b) scribii; c) războinicii.

6. Alfabetul fenician avea 22 de:

a) vocale; b) consoane; c) consoane și vocale.

FIȘA 12. CODUL LUI HAMMURABI

I. Citește textul și răspunde la cerințe.

- „1. Dacă cineva a învinovățit pe altul de crimă, dar nu poate dovedi, acuzatorul să fie dat morții. (...) 5. Dacă un judecător a dat o sentință și după aceea își schimbă părerea, va restitui îndoit daunele procesului în cauză și va trebui să părăsească scaunul pe care-l deține. (...) 53. Dacă cineva a neglijat să-și întărească barajul și barajul a cedat, el va trebui să restituie cerealele distruse. 54. Dacă nu poate restitui, va fi vândut el și toată casa lui, iar banii obținuți vor înlocui recolta păgubiților.”

Codul lui Hammurabi, Gândirea asiro-babiloniană în texte, trad. de A. Negoită

1. Enumeră, pe baza textului, fapte incorecte care se petreceau în societatea antică babiloniană și pentru care Codul stabilea pedepse.

2. Cum apreciezi pedepsele din Codul lui Hammurabi? Sunt ele blânde/aspre, adecvate faptei sau dimpotrivă? Argumentează!

II. Completează enunțurile cu informațiile din lista de mai jos. Atenție, un termen este în plus!

victimă, VII î.Hr., public, doisprezece, Cod, reguli, diorit, 282, XVIII î.Hr., rang, legea talionului.

Hammurabi, marele rege al Babilonului a rămas în istorie atât prin grandioasele construcții ridicate în țara sa, cât și prin _____ de legi pe care l-a elaborat și l-a gravat, în secolul _____ pe o stelă de _____. Stela a fost așezată într-un loc _____ și acest obicei de a face legile cunoscute tuturor se păstrează și astăzi. Codul cuprinde _____ de articole, referitoare la pedepsele aplicate celor care încălcau _____. Pedepsele se acordau în funcție de _____ făptașului sau al _____ aplicându-se _____ („Ochi pentru ochi, dinte pentru dinte”).

FIȘA 13. EPOPEEA LUI GHILGAMEȘ

I. Alege varianta corectă de răspuns.

- Una dintre capitalele Imperiului Asirian a fost:
a) Uruk; b) Ninive; c) Sidon.
- Epopoea lui Ghilgameș a fost decoperită pe:
a) tăblițe din lut; b) papirus; c) pergament.
- Ghilgameș a fost un rege legendar din:
a) Babilon; b) Ninive; c) Uruk.
- Prietenul său de fapte vitejești purta numele de:
a) Enkidu; b) Marduk; c) Shamaș.

II. Completează enunțurile cu informațiile din lista de mai jos

creatură, supraviețuitor, Hammurabi, prietenie, biblioteca, Ghilgameș, zeu, glorie, doisprezece, moare, mileniul III î.Hr.

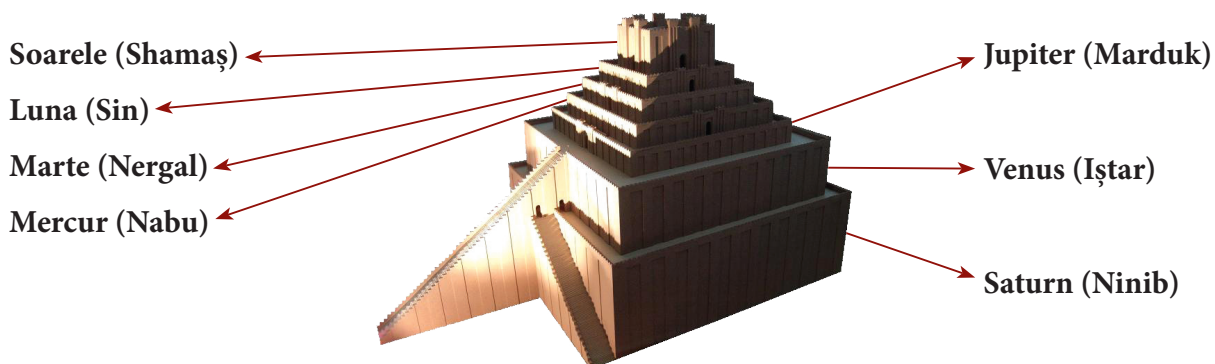
Legenda regelui sumerian, _____ este cea mai veche scriere literară din istorie, datând din _____, descoperită în _____ din Ninive, ca și Codul lui _____ . Pe cele _____ tăblițe de lut este istorisită în versuri o poveste despre _____ și nemurire. Ghilgameș, cel cu înfățișare umană, dar cu o forță comparabilă cu a unui _____, reușește prin faptele sale ieșite din comun să-și supere supușii. Zeii, înduplecați de rugăciunile celor năpăstuiți, zămislesc o altă _____, Enkidu, spre a potoli neastâmpărul lui Ghilgameș, iar între cei doi se naște o puternică prietenie. Împreună pleacă spre a săvârși fapte de _____, dar zeii vor pedepsirea trufașului Ghilgameș și Enkidu, cuprins de o boală, _____ Sfâșiat de suferință, Ghilgameș pleacă la capătul pământului în căutarea lui Utnapiștim, unicul _____ al Potopului și deținător al secretului nemuririi.

III. Reașază termenii din tabelul de mai jos, astfel încât să formeze, pe fiecare coloană (pe verticală), perechi corecte.

30 000 de tăblițe din lut	Ut-napiștim	Cartea morților	Vechiul Testament	Ramayana și Mahabharata
poeme indiene	evrei	Potop	Biblioteca din Ninive	papirus egiptean
_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____

FIȘA 14. TEMPLELE ȘI PIRAMIDELE ORIENTULUI ANTIC

I. Studiază imaginea reconstituită a Ziguratului Etemenanki și răspunde la întrebări.

1. Câte etaje avea ziguratul?

2. Babilonienii considerau că zeii coboară pe Pământ în 7 zile. De aceea, au dedicat câte un etaj, fiecărei divinități care, de altfel corespundea câte unui corp ceresc. Romanii au schimbat numele zeităților și astfel, au rezultat denumirile de astăzi ale zilelor săptămânii. Scrie ziua din săptămână care corespunde fiecărei zeități.

II. Alege varianta corectă de răspuns.

1. Două obeliscuri încadrau intrarea într-un templu:

a) mesopotamian; b) egiptean; c) indian.

2. Templul lui Solomon a fost construit în:

a) Babilon; b) Ninive; c) Ierusalim.

3. Cele mai cunoscute temple egiptene se află la:

a) Luxor și Karnak; b) Bagdad; c) Gizeh.

4. Piramida lui Mikerinos este „păzită” de:

a) Marele Sfinx; b) Ziguratul Etemenanki; c) Poarta zeiței Iștar.

5. Teba era capitala Imperiului:

a) Egiptean; b) Chinez; c) Asirian.

III. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri.

1. Cel mai important zeu egiptean era Amon-Ra.

A	F
---	---

2. Faraonii Keops, Kefren și Mikerinos și-au construit colosale piramide pe platoul din Gizeh (Iraq).

A	F
---	---

3. Valea Regilor și Valea Reginelor se află în apropiere de Teba, dar și de Luxor și Karnak.

A	F
---	---

4. Howard Carter a descoperit mormântul lui Tutmes al III-lea.

A	F
---	---

5. Stupa reprezintă un vechi templu budist, atât la chinezi, cât și la indieni.

A	F
---	---

I. Alege varianta corectă de răspuns.

- Grecia Antică este cunoscută sub numele de:
 - Elada;
 - Persia;
 - Egipt.
- Grecia este situată în partea de sud a peninsulei:
 - Hispanice;
 - Italice;
 - Balcanice.
- Civilizația greacă a cuprins și insulele din Marea:
 - Egee;
 - Caspică;
 - Neagră.
- Civilizația greacă a cuprins și vestul:
 - Britaniei;
 - Asiei Mici;
 - Mesopotamiei.
- Relieful Greciei este, în general, compus din:
 - câmpii și dealuri;
 - munți și dealuri;
 - deșerturi și stepe.

Fig. 1. Muntele Olimp

II. Realizează legătura corectă între termenii din cele două coloane.

A	B
Munții Olimp	Sparta
Epir	Atena
Delfi	oracol
Attica	Dodona
Pelopones	„casa zeilor”

Fig. 2. Creta

III. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri.

- Clima mediteraneeană este propice pomiculturii și viticulturii.
- Grecii erau slabi marinari și pescari.
- Principala activitate a grecilor era cultivarea grâului.
- Comerțul nu era atractiv pentru greci.
- Moneda a încurajat dezvoltarea comerțului.

A	F
A	F
A	F
A	F
A	F

FIȘA 16. CERAMICA: ÎNTRE UTILITATE ȘI ARTĂ

- Studiază imaginile de mai jos și răspunde la cerințe.

Fig. 1-4. Amfore grecești

1. La ce crezi că foloseau vasele din imaginile de mai sus?

2. Cum crezi că erau confecționate? Caută detalii on-line.

3. Conform imaginilor de mai sus, vasele grecești aveau doar o valoare practică sau și artistică?

4. Definește cuvântul *amforă*.

FIȘA 17. ADEVĂR ȘI LEGENDĂ: LEGENDELE OLIMPULUI. RĂZBOIUL TROIAN

I. Studiază textul și imaginea de mai jos și răspunde la cerințe.

Fig. 1. Poarta leilor din cetatea Micene

• „Păreră generală despre capetele leilor este că acestea au fost rupte, însă la o examinare ceva mai atentă, se poate observa că și capetele, și corpurile nu au fost sculptate din același material, ci din materiale diferite și prinse cu nituri în forma potrivită. Tăieturile drepte din zona gâtului nu lasă niciun dubiu în această privință. Din cauza îngustimii spațiului, capetele nu puteau fi decât foarte mici și trebuie să fi fost proeminente și orientate spre privitor. Înclin să cred că au fost realizate din bronz aurit. Cozile leilor nu sunt stufoase, ci înguste, precum cele care se văd în cele mai veci sculpturi din Egipt.”

Heinrich Schliemann, *Micene: o povestire a cercetărilor și descoperirilor de la Micene și Tirint*

1. Cărei civilizații i-a aparținut cetatea Micene?

2. Care este părerea generală despre capetele leilor, după Schliemann?

3. Ce crede autorul despre capetele leilor?

4. Din ce material au fost realizate capetele, potrivit opiniei acestuia?

5. Ce spune Schliemann despre cozile leilor? La ce concluzie a ajuns?

II. Alege șirul corect din tabelul de mai jos.

Șirul I	Șirul II	Șirul III
Elena fuge cu Paris, fiul regelui Troiei, Priam.	Elena fuge cu Hector, fiul regelui Troiei, Priam.	Elena fuge cu Ulise, fiul regelui Troiei, Priam.
Menelau, regele Spartei, soțul Elenei, îl cheamă în ajutor pe fratele său Agamemnon.	Menelau, regele Atenei, soțul Elenei, îl cheamă în ajutor pe fratele său Agamemnon.	Odiseu, regele Spartei, soțul Elenei, îl cheamă în ajutor pe fratele său Agamemnon.
Aheii pornesc spre Troia pe care o asediază vreme de zece ani.	Aheii pornesc spre Sparta pe care o asediază vreme de zece ani.	Egiptenii pornesc spre Troia pe care o asediază vreme de zece ani.
În război intervin și zeii: Atena și Hera de partea aheilor, iar Afrodita, Apollo și Poseidon de partea troienilor.	În război se amestecă și zeii: Ares și Hera de partea aheilor, iar Afrodita, Apollo și Zeus de partea troienilor.	În război se amestecă și zeii: Atena și Hera de partea aheilor, iar Afrodita, Apollo și Poseidon de partea troienilor.
Aheii reușesc să pătrundă în cetate cu ajutorul Calului Troian.	Aheii nu reușesc să pătrundă în cetate cu ajutorul Calului Troian.	Egiptenii reușesc să pătrundă în cetate cu ajutorul Calului Troian.
Troia este cucerită și distrusă.	Troia nu este cucerită.	Troia este cucerită și distrusă.

FIȘA 18. POLISUL – ORGANIZARE INTERNĂ. PROCESUL DE COLONIZARE

• Studiază textul și imaginea de mai jos și răspunde la cerințe.

• „Așadar, este clar că statul este din natură anterior individului, căci întrucât individul nu-și este suficient, el este față de stat ca mădulele unui corp față de acesta, iar pe de altă parte, dacă nu poate ori nu are trebuință să se întovărășească în societate, datorită suficienței sale, atunci nu este membru al statului, ci ori fiară, ori un zeu. Așadar, din natură există în toți instinctul pentru o asemenea comunitate.”

Aristotel, *Politica*

Fig. 1. Ruinele cetății Sparta

1. Care este natura statului, conform lui Aristotel?

2. Cum este individul în raport cu statul?

3. Ce spune Aristotel despre un individ care nu are nevoie să trăiască în societate?

4. De unde au oamenii instinctul de a trăi împreună în societate?

5. Sparta a fost unul dintre polisurile importante din Grecia antică? Enumeră și alte polisuri pe care le consideri importante?

FIȘA 19. HISTRIA, TOMIS ȘI CALLATIS

I. Alege varianta corectă de răspuns.

- Grecii antici numeau Marea Neagră:
 - Pontus Euxin;
 - Mare Nostrum;
 - Propontida.
- Pontus Euxin înseamnă:
 - Marea Ospitalieră;
 - Marea Neospitalieră;
 - Marea Furtunoasă.
- Colonia Histria a fost întemeiată în secolul:
 - al VIII-lea î.Hr.
 - al VII-lea î.Hr.
 - al VI-lea î.Hr.
- Astăzi, pe locul coloniei Tomis se află orașul:
 - Mangalia;
 - Tulcea;
 - Constanța.
- Coloniștii care au întemeiat Callatis proveneau din:
 - Atena;
 - Heracleea Pontică;
 - Milet.

Fig. 1. Ruinele cetății Histria

II. Completează enunțurile cu informațiile din lista de mai jos

grâne; miere; sclavi; moneda; scrisul roata olarului; vinuri; ceramică; podoabe; Mangalia; Histria; Tomis; Callatis.

- Grecii au întemeiat în Dobrogea trei colonii _____
- Pe locul coloniei Callatis astăzi se găsește orașul _____
- Grecii vindeau băștinașilor _____
- Geto-dacii au preluat de la greci _____
- Geto-dacii vindeau grecilor _____

III. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri.

- Grecii nu au întemeiat colonii în Dobrogea.

A	F
---	---
- Colonia Tomis a fost întemeiată de cartaginezi.

A	F
---	---
- Histria a fost creată de coloniști veniți din Milet.

A	F
---	---
- Callatis este o colonie din Asia Mică.

A	F
---	---
- Primele monede emise pe teritoriul României au fost bătute de coloniile grecești din Dobrogea.

A	F
---	---

FIȘA 20. SPARTA ȘI ATENA – DOUĂ SISTEME POLITICE DIFERITE

• Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.

A. „Nu s-ar putea deci tăgădui că educația copiilor trebuie să fie unul dintre obiectivele de căpetenie ale grijii legiutorului. Pretutindeni unde educația s-a nesocotit, statul a primit din pricina aceasta o lovitură funestă. Aceasta din cauză că legile trebuie să fie în legătură cu principiul Constituției și pentru că moravurile particulare ale fiecărei cetăți asigură păstrarea statului, după cum tot ele i-au hotărât cea dintâi formă. Moravurile democratice conservă democrația; cele oligarhice conservă oligarhia; și cu cât moravurile sunt mai curate, cu atât statul este mai întărit.”

Herodot, *Istorie*

B. „Apoi, luând în mână conducerea poporului Pericle, care de tânăr se ilustrase prin acuzația adusă lui Cimon pentru modul cum acesta administrase expediția din Tasos, constituția deveni și mai democratică. Pericle a mai redus unele dintre prerogativele Areopagului, și mai cu seamă a făcut poporul să-și îndrepte toată atenția asupra flotei, și pe aceasta s-a bizuit poporul când a acaparat din ce în ce mai mult conducerea treburilor publice.”

Aristotel, *Statul atenian*

C. „Exista o mare inegalitate între spartani, fiindcă majoritatea populației era nevoiașă, în timp ce toată averea era concentrată în câteva mâini. Prin urmare, pentru a scoate poporul din ghearele aroganței, luxului, invidiei și crimei, și pentru a-l ține la adăpost de nenumăratele dorințe și ispite, a impus o nouă împărțire a averilor și terenurilor prin care toți au devenit egali.”

Plutarh, *Lycurg*

1. Ce spune sursa A despre educația copiilor?

2. Ce pericole pândesc statul care nesocotește educația tinerei generații?

3. Conform sursei A, educația este cea mai bună pavăză pentru democrație?

4. Cum era un stat cu „moravuri curate”, potrivit sursei A?

5. Cum deveniră legile Atenei după preluarea puterii de către Pericle, potrivit sursei B?

6. Cărui organism i-au fost reduse puterile de către Pericle? Cine a beneficiat de pe urma acestei măsuri?

7. Spre ce a fost concentrată atenția poporului atenian, potrivit sursei B? De crezi că a făcut Pericle asta?

8. Cum era Sparta, conform sursei C, înainte reformelor lui Lycurg?

9. Ce reforme a impus Lycurg? Care era scopul lor?

FIȘA 21. RĂZBOAIELE GRECILOR: RĂZBOAIELE MEDICE, RĂZBOIUL PELOPONESIAC

• Citește următoarele texte și răspunde la cerințe.

A. „I-a spus că grecii, la începutul nopții, în taină vor să fugă, îmbarcați pe navele în pâlcuri, încercând să scape de pieire, fiecare pe seama lui fugind... Când auzi această veste, Xerxes n-a gândit la viclenia grecului, și nici la gelozia zeilor! Curând, el și-a chemat la sine comandanții escadrelor, spunându-le că-ndată ce soarele va asfinți, și umbra o să cuprindă bine greul flotei, în trei temute linii, să păzească ieșiri și trecători, mereu izbite de valurile mării... Alte nave, într-o mișcare de învăluire, și insula lui Aias s-o-nconjoare! Așa să fie! poruncit-a Xerxes. Și dacă grecii vor scăpa de moarte, aflând spre mare drumuri tănuite, toți comandanții fi-vor osândiți să li se taie capetele!”

Eschil, *Perșii*

B. „Tu, dacă vei rămâne aici, ai să te dovedești un om de inimă. Dacă nu, vei nimici Ellada. Toată nădejdea noastră în acest război se sprijină pe corăbii. Ai încredere în mine. De nu vei face ce-ți spun, noi, atenienii, ne vom lua pe dată familiile și ne vom îndrepta spre Siris, în Italia, colonie de-a noastră încă din vechime, despre care oracolele prevestesc că trebuie populată cu oamenii noștri. Iar voi, lăsați singuri la voia întâmplării de niște aliați ca noi, să vă aduceți aminte de cuvintele mele.”

Herodot, *Istoriei – Discursul prin care i-a convins Temistocle pe greci să lupte la Salamina*

1. Care dintre cele două surse aparține genului literar și care genului istoric? Caută detalii on-line.

2. Cum l-au convins grecii pe Xerxes să participe la Bătălia de la Salamina, conform sursei A?

3. Ce plan a pus la cale Xerxes?

4. Cum aveau să fie pedepsiți comandanții persani care nu ar fi reușit să împiedice fuga grecilor?

5. Cum i-a convins Temistocle pe ceilalți greci să lupte la Salamina?

6. Ce aveau de gând să facă atenienii, dacă ceilalți greci nu le-ar fi ascultat planul?

7. Ce șanse ar fi avut flota grecilor dacă atenienii ar fi plecat?

8. Cum s-a încheiat Bătălia de la Salamina?

9. Ce mare izbândă terestră au obținut grecii după Bătălia de la Salamina?

10. A mai încercat Xerxes să ocupe Grecia?

FIȘA 22. BĂTĂLIA DE LA MARATHON

• **Studiază textul și imaginile de mai jos și răspunde la cerințe.**

- „În Bătălia de la Marathon, au murit dintre barbari cam la șase mii patru sute de bărbați, iar dintre atenieni – o sută nouăzeci și doi, prin urmare, cam atâția au căzut din ambele tabere.”

Aristotel, *Politica*

Fig. 1. Fidipide aduce la Atena vestea victoriei

Fig. 2. Hopliți greci în formație de luptă

1. De ce crezi că îi numește Herodot pe persani barbari? Superioritatea grecilor față de persani era doar militară?

2. Câți persani au murit? Dar greci? Sunt cifrele veridice având în vedere disproporția dintre pierderile celor două tabere? Putem să-l acuzăm pe Herodot de părtinire?

3. Cine a fost Fidipide? Ce veste a adus el la Atena? Ce probă olimpică a fost creată în amintirea sa?

FIȘA 23. ALEXANDRU MACEDON ȘI CIVILIZAȚIA ELENISTICĂ

I. Studiază textele de mai jos și răspunde la cerințe.

- A. „A cerut să i se aducă din sanctuar sarcofagul cu resturile pământeste ale lui Alexandru cel Mare. După ce l-a contemplat și-a arătat aprecierea pentru el punând pe sarcofag o coroană de aur și presărând flori. Apoi, a fost întrebat dacă vrea să vadă și mormintele Ptolemeilor, dar a răspuns: «Am vrut să văd un rege, nu cadavre.»”
Suetonius, *Istoria celor doisprezece Cesari* – Augustus la mormântul lui Alexandru cel Mare
- B. „...Alexandru, înainte de a muri la Babilon, otrăvit de un sfetnic al său...”

Iordanes, *Getica*

1. Cine a cerut să i se aducă sarcofagul lui Alexandru cel Mare, potrivit sursei A?

2. Unde a fost înmormântat Alexandru cel Mare? A fost descoperit mormântul său? Caută detalii on-line.

3. Cum și-a arătat Augustus aprecierea față de Alexandru cel Mare, potrivit sursei A?

4. De ce crezi că îl aprecia Augustus pe Alexandru cel Mare?

5. Unde a murit Alexandru cel Mare, conform sursei B?

6. Cât de credibilă crezi că este varianta otrăvirii sale? Cine ar fi avut interes ca el să moară?

II. Studiază imaginea de mai jos și răspunde la cerințe.

Fig. 1. Alexandru cel Mare în timpul Bătăliei de la Issos, mozaic descoperit la Pompei

1. Când a avut loc Bătălia de la Issos, împotriva cui a luptat Alexandru acolo și cine a câștigat?

2. Cum se numea celebrul cal al lui Alexandru cel Mare, prezent și în acest mozaic?

FIȘA 25. ACROPOLA ATENIANĂ

I. Încercuiește monumentele de mai jos care NU se află pe Acropola din Atena.

COLOSSEUM	PARTENON	EREHTEION
COLUMNA LUI TRAIAN	TEMPLUL ATENEI NIKE	
PIRAMIDA LUI KEOPS	PROPILEE	GRĂDINILE SEMIRAMIDEI
MAUSOLEUL DIN HALICARNAS	TEATRUL LUI DIONYSOS	
TEATRUL LUI HERODES ATTICUS	PANTHEON	

II. Rescrie enunțurile astfel încât ele să exprime un adevăr.

1. Clădirile de pe Acropola din Atena au fost ridicate de perși.

2. În anul 490 î.Hr., perșii conduși de împăratul Darius, au distrus Acropola.

3. Acropola a fost înfrumusețată prin grija lui Temistocle.

4. Lucrările din timpul lui Pericle au fost conduse de Praxiteles.

5. Fidias nu a apucat să lucreze la monumentele de pe Acropola din Atena.

6. În Epoca Contemporană, monumentele Acropolei ateniene au devenit lăcașe de cult creștine ori musulmane.

FIȘA 26. MOȘTENIREA LUMII GRECEȘTI

I. Alege varianta corectă de răspuns.

- Doriforul este o sculptură realizată de:
 - Policlet;
 - Myron;
 - Praxiteles.
- Discobolul este o sculptură realizată de:
 - Policlet;
 - Myron;
 - Praxiteles.
- Zeus din Olimpya este o sculptură realizată de:
 - Policlet;
 - Myron;
 - Fidias.
- Cel mai important autor de comedii a fost:
 - Eschil;
 - Aristofan;
 - Sofocle.
- Prima prezicere a unei eclipse de soare a fost realizată de:
 - Pitagora;
 - Thales din Milet;
 - Euclid.

Fig. 1. Euclid

II. Realizează corespondența corectă între termenii din cele două coloane.

A	B
Euclid	medicină
Arhimede	Mișcarea de revoluție
Eratostene	Ciurul lui Eratostene
Aristarh	pârghia
Hipocrate	Elementele

III. Stabilește valoarea de a adevăr a următoarelor enunțuri.

- Pitagora a determinat cu ajutorul umbrelor înălțimea Piramidei lui Keops.
- Euripide a fost un dramaturg grec din Antichitate.
- Pitagora din Samos a creat teorema cu același nume.
- Eratostene din Alexandria a dovedit că Pământul este plat.
- Hipocrate a fost un renumit matematician.

A	F
A	F
A	F
A	F
A	F

FIȘA 27. JOCURILE OLIMPICE

I. Alege varianta corectă de răspuns.

1. Cele mai cunoscute jocuri grecești au fost cele:

- a. Istmice; b. Olimpice; c. Pelenice.

2. Prima Olimpiadă s-a desfășurat în anul:

- a. 776 î.Hr. b. 753 î.Hr. c. 622 î.Hr.

3. Jocurile Olimpice se desfășurau la:

- a. Atena; b. Sparta; c. Olimpya.

4. Jocurile Olimpice se desfășurau pe parcursul a:

- a. 4 zile; b. 5 zile; c. 6 zile.

5. În timpul Jocurilor Olimpice încetau:

- a. războaiele; b. legăturile comerciale; c. munca.

II. Completează enunțurile cu informațiile din lista de mai jos.

Teodosius I, o coroană din ramuri de măslin, pentatlonul, Zeus, 4 ani.

1. Jocurile Olimpice aveau loc la fiecare _____

2. Participanții depuneau un jurământ în fața statuii lui _____

3. Una dintre probele Jocurilor Olimpice era _____

4. Învingătorii primeau drept răsplată o _____

5. Jocurile Olimpice au fost interzise de împăratul roman _____

III. Stabilește valoarea de a adevăr a următoarelor enunțuri.

1. Ultimele Jocuri Olimpice au avut loc în anul 392 d.Hr.

A	F
---	---

2. Jocurile Olimpice au fost reluate în anul 1896.

A	F
---	---

3. Jocurile Olimpice au fost reluate la propunerea lui Pierre de Coubertin.

A	F
---	---

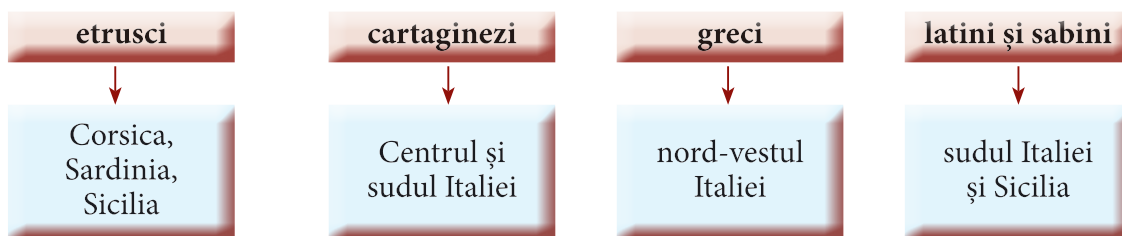
4. La actualele Jocuri Olimpice participă doar sportivii greci.

A	F
---	---

5. Maratonul nu este o probă olimpică.

A	F
---	---

I. Cu ajutorul hărții de mai jos, rezolvă erorile care s-au strecurat în casețele de sub hartă.

2. Caută în diverse surse, inclusiv pe internet și completează lista acestor expresii celebre din istoria Romei antice, cu cel puțin alte trei exemple.

III. Unește ce se potrivește!

A	B
Traian	Marte (zeu)
secesiune	dictator
Iulius Cezar	tribun al poporului
lupoaica	plebei
veto	împărat

IV. Completează enunțurile cu informațiile din lista de mai jos.

Principatul, legi scrise, V-III î.Hr., șase luni, doi consuli, magistrați (înalți funcționari).

- După anul 509 î.Hr., în locul regelui se alegeau anual, _____
- Dictatorul avea un mandat limitat de _____
- În conducerea statului, consulii erau ajutați de edili, chestori, censori, adică de _____
- Prin lupta lor, plebeii au obținut mai întâi, _____
- Importante cuceriri romane au avut loc între secolele _____
- Prima perioadă a Imperiului a fost _____

V. Transcrie termenii din listă în spațiile corespunzătoare. Fiecărui spațiu îi corespunde un singur termen.

togă, armatei, parcurs de onoare; lictori, fascii, republică, vârstă, magistraturilor, Adunării poporului, consuli.

În noua formă de organizare a statului roman s-a aplicat principiul colegialității, adică, majoritatea _____ erau ocupate de câte două persoane, cu puteri egale. Astfel, erau doi _____, doi edili, doi censori, doi pretori. Consulii, cei mai importanți dintre magistrați, aveau comanda supremă a _____, judecau unele cazuri și conduceau statul cu ajutorul celorlalți magistrați. Mandatul era oferit de votul _____ și astfel s-a conturat în istorie forma de conducere, numită, _____. Cel care voia să devină consul trebuia să respecte condiții de _____ dar și un _____ (*cursus honorum*) deoarece era necesară o anumită experiență în conducerea statului. Magistrații purtau _____ cu marginile purpurii și puteau fi escortați de o gardă de _____ care purtau pe umeri un mănunchi de nuiete și o secure numite, _____, simbol al puterii lor.

VI. Alege unul dintre cei doi termeni despărțiți prin bară oblică (tăind pe unul dintre ei), pentru a obține enunțuri adevărate.

1. Dominatul a fost a doua perioadă a Imperiului și a fost inaugurată de **Domitian/Dioclețian**.
2. Tetrarhia avea drept scop să preîntâmpine luptele **pentru tron/cu barbarii**.
3. Constantin cel Mare a construit colonia **Bizantion/Noua Romă**.
4. Romanizarea a fost acceptată de unele popoare cucerite, printre care și **galii/grecii**.
5. Imperiul Roman a fost împărțit între cei doi fii ai împăratului Teodosiu I (cel Mare), în anul **476/395**.
6. După căderea Imperiului Roman de Apus, Imperiul Roman de Răsărit a mai dăinuit **1 500/1 000 de ani**.

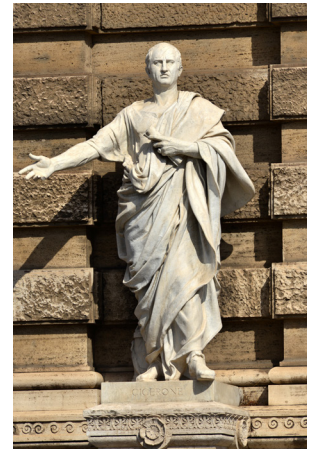
VII. Citește fișa de personaj de mai jos și rezolvă cerințele.

Marcus Tullius Cicero (106 – 43 î.Hr.) – orator, filosof, om politic roman

Originea: născut într-o familie bogată, de rang nobiliar, fără ascendență aristocratică.

Educația: la Roma, Atena și în Asia studiază poezia, retorica, elocința și filosofia cu renumiți oratori și învățați greci și romani; audiază procesele marilor juriști.

Activitatea: 89 î.Hr. – își desăvârșește serviciul militar; devine avocat de renume în Roma antică; 75 î.Hr. – chestor în Sicilia (funcție cu atribuții mai ales financiare); 69 î.Hr. – edil; 66 î.Hr. – pretor urban; 63 î.Hr. – consul; 51 î.Hr. – guvernator în Cilicia (provincie romană în Asia Mică), obținând o importantă victorie militară; autor al unor importante scrieri juridice, oratorice, politice, filosofice. (Cf. *Enciclopedia Universală Britanică*, Ed. Litera, 2010)

1. Din exemplul pe care ni-l oferă Cicero, ce concluzie se desprinde în legătură cu educația pe care trebuia să o aibă un viitor om politic, în Roma antică?

2. La ce vârstă a fost ales consul, Cicero?

3. Respecta el condiția parcursului de onoare? Argumentează!

4. Realizează și tu o fișă a unei alte personalități politice din Roma antică, după modelul celei de mai sus. Consultă ca surse de informație, fie o enciclopedie, fie un dicționar de personalități politice. Adu-gă apoi fișa, la portofoliu.

2. Scrie în coloana din stânga, pasajele care ți-au atras atenția în mod deosebit. Apoi, în cea din dreapta, dacă ești de acord sau nu cu ceea ce scrie în aceste pasaje, precum și argumentul (motivul) care te face să fii sau nu de acord.

Pasajele care ți-au atras atenția	Ești de acord? Din ce cauză?
1. _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____	1. _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____
2. _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____	2. _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____
3. _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____	3. _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____

II. Completează enunțurile cu informațiile din lista de mai jos.

„marilor jocuri”; gimnaziul; soț soție, descendenți, sclavi și clienți; retorică; absolută.

1. Familia romană era alcătuită din _____
2. Autoritatea tatălui asupra familiei era _____
3. „Școala de gramatică” din Roma antică echivalează cu _____
4. Pentru o carieră politică erau indispensabile studiile de _____
5. Romanii respectau sărbătorile religioase, dar aveau și zile dedicate _____

III. Completează cele două casete de mai jos, cu informațiile obținute din lecție, referitoare la rolul bărbatului și al femeii într-o familie romană.

IV. Unește ce se potrivește!

A

- magistrat
- virtute
- scrisul
- abac
- „marile jocuri”

B

- Circus Maximus
- socotitul
- respectul față de legi
- edil
- tăbliță cerată

V. Scrie, în spațiul de mai jos, trei virtuți romane pe care le consideri necesare în societatea de astăzi. Argumentează-ți opțiunile.

FIȘA 31. ARMATA ROMANĂ

I. Alege unul dintre cei doi termeni despărțiți prin bară oblică (tăind pe unul dintre ei), pentru a obține enunțuri adevărate.

1. Unitatea principală de luptă, în armata romană era **falanga/legiunea**.
2. Cavaleristul provenea din rândul **aristocraților/celor săraci**.
3. La sfârșitul unei zile de marș, soldații ridicau un **cort/castru**.
4. Veteranii erau **neglijați/împroprietăriți**.
5. Sabia scurtă romană se numea **sica/gladium**.
6. Turnul de asediu era o **mașinărie de luptă/armă**.
7. Corăbiile militare romane aveau **poduri mobile/baliste**.

II. Studiază echipamentul militar al unui soldat roman, caută informații și pe internet și notează elementele specifice ale acestui echipament.

III. Completează enunțurile cu informațiile din lista de mai jos. Un termen este în plus!

centurii; 30 km; cortul, armele, uneltele, hrana; aspre; mobilitatea pedestrașilor; legiuni; stricte.

1. Tactica militară romană s-a bazat pe _____
2. Centurionul era comandantul unei _____
3. Marșurile zilnice de antrenament puteau depăși _____
4. Într-un castru roman regulile erau foarte _____
5. În armata romană, pentru indisciplină, pedepsele erau foarte _____
6. Într-o zi de marș, soldatul roman își căra singur _____

IV. Scrie trei calități ale armatei romane și trei cauze ale decăderii forței militare a acesteia.

FIȘA 32. ORAȘUL ROMAN ȘI MONUMENTELE PUBLICE

I. Alege varianta corectă de răspuns.

- Romanii au învățat să construiască orașe, de la:
a) etrusci și greci; b) cartaginezi și greci; c) etrusci și cartaginezi.
- Piața publică, la romani se numea:
a) agora; b) forum; c) portic.
- Sediul Senatului roman era:
a) Columna lui Traian; b) Arcul lui Constantin; c) Curia.
- Calea Sacră lega Capitoliul de:
a) Forul lui Augustus; b) Circus Maximus; c) Colosseum.
- Terma romană era:
a) o baie publică; b) un monument; c) un templu.
- Apa, în oraș era adusă prin intermediul:
a) pompelor; b) fântânilor; c) apeductelor.
- Cei mulți locuiau în blocuri de câte 5-8 etaje, numite:
a) domus; b) insule; c) villa.

II. Completează enunțurile cu informațiile din lista de mai jos.

*Capitoliului; termelor; fântâni; în stradă; temple, basilici,
arcuri de triumf, statui; Cetatea Eternă; Caracalla și Dioclețian.*

- Într-un for roman existau _____
- Forul roman se afla la picioarele _____
- Roma a mai fost numită și _____
- Cele mai cunoscute terme erau cele ale lui _____
- În Roma antică, resturile menajere se aruncau _____
- „Vilele săracilor” era denumirea dată în popor, _____
- Pentru distribuirea apei, orașul beneficia de numeroase _____

III. Studiază arhitectura Panteonului din Roma și enumeră elementele împrumutate din arhitectura greacă și din cea etruscă.

IV. Citește fragmentul și răspunde la întrebări.

- „...locul rămas gol pentru locuințe n-a mai fost clădit, ca după pârjolul galilor, de-a valma, ci cartierele fură aliniate, străzile largite, înălțimea caselor stăvilită, se deschiseră curți și se ridicară portice care să oculească fațada insulelor. (...) O parte anume din fiecare casă fu încheiată fără lemn, cu bolovani, căci aceste pietre sunt rezistente la foc. Zidurile comune fură interzise, fiecare casă trebuind să-și aibă împrejmuirea ei. (...) În sfârșit, [Nero] hotărâ ca tot omul să țină la vedere tot ce trebuie pentru stingerea focului.”

Tacit, *Anale*, despre incendiul din anul 64

1. Scrie trei măsuri care s-au luat la Roma, după incendiul din anul 64 d.Hr.

2. Ce se urmărea prin aceste măsuri?

3. În timpul cărui împărat roman a avut loc incendiul?

V. Privește cu atenție imaginile A, B, C și D și răspunde la întrebări.

A

B

C

D

1. Ce tip de construcție romană este ilustrat în fiecare imagine?

2. Care este intrusul?

3. Ce utilitate aveau aceste construcții?

FIȘA 33. ORAȘUL POMPEI

I. Citește cu atenție textul de mai jos și răspunde la cerințe.

- „În vremea aceea trăiam cu mama la Moineum. Toată noaptea cât a lipsit unchiul a durat un puternic cutremur de pământ. (...) Am hotărât să părăsim orașul imediat, știind că toate casele se pot prăbuși din clipă în clipă. (...) Cu această ocazie se puteau observa scene neobișnuite. Marea părea că se retrage, lăsând pe mal o mulțime de vietăți acvatice. Pe cer se adunau nori negri, rău-prevestitori, din care zvâcneau fulgere și flăcări. Peste puțin timp, o noapte ciudată a cuprins totul.”

Pliniu cel Tânăr

1. Relatarea lui Pliniu cel Tânăr (nepotul lui Pliniu cel Bătrân) se referă la un eveniment tragic, petrecut în anul 79 d.Hr. Care este acesta?

2. Ce fenomene naturale care anunțau dezastrul, observă și consemnează, Pliniu cel Tânăr?

3. Caută informații suplimentare despre Pliniu cel Bătrân și notează titlul unei importante lucrări scrise de acest învățat al Romei antice precum și împrejurările în care și-a pierdut viața.

II. Alege varianta corectă de răspuns.

1. În anul 79, lava vulcanului Vezuviu a acoperit orașele:

a) Pompei și Herculenum; b) Pompei și Beneventum; c) Pompei și Etna.

2. Pompei este așezat în Golful:

a) Tarent; b) Napoli; c) Salerno.

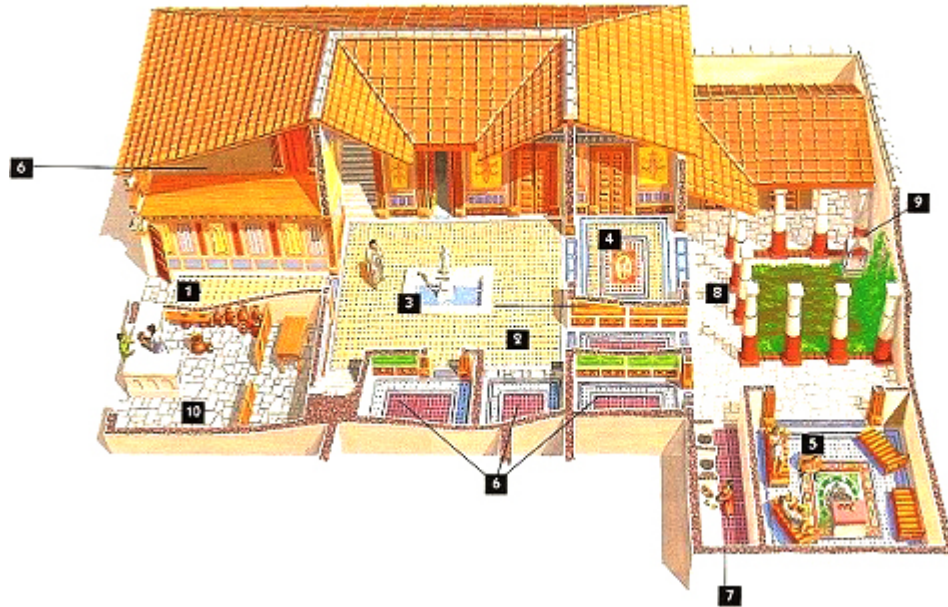
3. Inițial, o colonie doriană, Pompei a devenit în 80 î.Hr., colonie:

a) cartagineză; b) ionică; c) romană.

4. Cele două orașe descoperite de arheologi sunt o dovadă a dezvoltării societății romane, în perioada sa:

a) de apogeu; b) timpurie; c) târzie.

III. În imaginea de mai jos este reprezentată o casă romană ce aparținea unei familii înstărite (domus). Apelând apoi la informații suplimentare (poți consulta și acest link: <https://app.ema-ze.com/@AOOZLCZRL#15>), notează în dreptul fiecărei denumiri latinești, corespondentul în limba română a fiecărui spațiu specific unei astfel de locuințe.

- Vestibulum _____
- Atrium _____
- Impluvium _____
- Tablinum _____
- Triclinum _____
- Cubiculum _____
- Cucina _____
- Peristylum _____
- Lararium _____
- Taberna(10)_____

IV. Pornind de la informațiile studiului de caz anterior și adăugându-le pe cele aflate despre orașul Pompei, descrie în aproximativ zece enunțuri, viața într-un oraș roman, în perioada sa de maximă dezvoltare. Poți realiza tema și sub forma unui portofoliu sau fișier PowerPoint, adăugându-i imagini adecvate pe care le poți găsi pe internet.

FIȘA 34. COLOSSEUMUL ȘI GLADIATORII

I. Alege varianta corectă de răspuns.

1. Cel mai mare amfiteatru din lumea romană a fost:
a) Circus Maximus; b) Colosseumul; c) Forul lui Traian.
2. Colosseumul a fost inaugurat de împăratul:
a) Vespasian; b) Augustus; c) Titus.
3. Denumirea de Colosseum provine de la o statuie colosală a lui:
a) Nero; b) Caligula; c) Claudius.
4. Primele lupte de gladiatori au avut loc la Roma, în:
a) 264 î.Hr.; b) 146 î.Hr.; c) 264 d.Hr.
5. Gladiatori puteau fi și:
a) clienții; b) condamnații la moarte; c) plebeii.
6. O mare răscoală a gladiatorilor a avut loc în anul:
a) 73 î.Hr.; b) 73 d.Hr.; c) 79.

II. Completează enunțurile cu informațiile din lista de mai jos.

Spartacus; navale; eroi; plasă plumbuită; profesioniști; armata romană.

1. Nu toți gladiatorii din arenă erau _____
2. Fiind foarte bine antrenați, gladiatorii puteau fi solicitați să lupte în _____
3. Publicul îi privea ca pe _____
4. Ca arme, gladiatorii puteau folosi sabia, pumnalul sau o _____
5. Viața grea a gladiatorilor a provocat răscoala condusă de _____
6. În Colosseum puteau fi simulate și bătălii _____

III. Stabilește valoare de adevăr a următoarelor enunțuri.

1. Prizonierii de război nu puteau fi puși să lupte ca gladiatori.

A	F
---	---
2. Școlile private de gladiatori reprezentau o afacere prosperă.

A	F
---	---
3. Publicul putea salva viața unui gladiator.

A	F
---	---
4. Întotdeauna luptau doi gladiatori de aceeași categorie.

A	F
---	---
5. Toți gladiatorii se puteau apăra cu un scut.

A	F
---	---

FIȘA 35. ZEII ROMANILOR. TEMPLELE

I. Alege unul dintre cei doi termeni despărțiți prin bară oblică (tăind pe unul dintre ei), pentru a obține enunțuri adevărate.

1. Templul roman dedicat tuturor zeităților romane, poartă denumirea de **Panteon/Partenon**.
2. Romanii au fost un popor foarte **religios/necredincios**.
3. Până în secolul IV, religia oficială a romanilor a fost una **monoteistă/politeistă**.
4. Faunus, Silvanus, Quirinus erau zei **împrumutați/vechi, romani**.
5. Mithras era un zeu al Soarelui, **persan/elen**.
6. În toate orașele, romanii ridicau templele capitoline, dedicate triadei: **Jupiter, Junona, Minerva/Quirinus, Faunus, Pluto**.

II. Așază termenii din linia a doua în coloanele corespunzătoare, pentru a realiza perechi corecte cu termenii din linia întâi.

Isis	Silvanus	pater familias	Ianus	Vesta	Saturnus
veche zeitate romană	aducea zilnic ofrande pe altarul din casă al zeilor Lari (spiritele strămoșilor)	veche zeitate egipteană	protectorul focului veșnic viu	Saturnaliile	zeul cu două fețe, protector al Romei

III. Scrie în dreptul fiecărei zeități romane, zeitatea corespondentă din mitologia greacă.

- Zeus _____
- Mercur _____
- Neptun _____
- Junona (Juno) _____
- Marte _____
- Ceres _____
- Minerva _____
- Venus _____
- Apollon _____
- Bachus _____
- Diana _____
- Vulcan _____
- Pluto _____

FIȘA 36. CREȘTINISMUL

I. Alege varianta corectă de răspuns.

- Primii monoteiști din istorie, au fost:
 - persanii;
 - egiptenii;
 - evreii.
- Creștinismul se răspândește în Imperiul Roman, începând cu secolul:
 - I î.Hr.;
 - I d.Hr.;
 - II î.Hr.
- Apostolii sunt cei care au răspândit învățătura Lui:
 - Iisus Hristos;
 - Buddha;
 - Confucius.
- Creștinismul se întemeiază pe:
 - Coran;
 - Noul Testament;
 - Talmud.
- Creștinii persecutați se întâlneau în:
 - temple;
 - piețe;
 - catacombe.
- Un simbol al creștinismului vechi este:
 - peștele;
 - steaua;
 - ieslea.

II. Completează enunțurile cu informațiile din lista de mai jos.

Mediolanum; păgâne; Nazaret; neclintiți; false; Constantin cel Mare; cruce; autorităților; credincioși; 313; creștină; prigoana.

După răstignirea pe _____ a Lui Iisus din _____, tot mai mulți _____ au îmbrățișat învățătura acestuia care s-a numit _____. Creștinii însă, refuzau să se închine zeităților romane, considerându-le _____. Aceasta a născut în mintea _____, dar și a celorlalți locuitori ai Imperiului, teama că zeii lor s-ar putea supăra și, ca urmare au început _____ asupra adeptilor noii credințe. Rămânând _____ în convingerile lor, mulți creștini și-au pierdut viața. În urma semnării de către împăratul, _____ a Edictului din _____, în anul _____, noua religie a devenit legală, alături de celelalte culte _____.

III. Stabilește valoare de adevăr a următoarelor enunțuri.

- Iisus Hristos a predicat Cuvântul Lui Dumnezeu.

A	F
---	---
- Romanii puneau în seama creștinilor, toate nenorocirile din Imperiu.

A	F
---	---
- Edictul de la Tessalonic a fost dat de Theodosiu al II-lea.

A	F
---	---
- Din anul 380, credințele necreștine din Imperiul Roman, au fost interzise.

A	F
---	---
- Crezul de la Niceea (326), stăpina ca dogmă principală a creștinismului, credința în Sfânta Treime.

A	F
---	---
- De la barbari, creștinismul s-a răspândit la romani.

A	F
---	---

I. Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.

A. „Iată în ce chip se consideră traci nemuritori: Ei nu cred că mor, ci că, cei care au decedat, se duc la zeul Zamolxis; unii dintre ei mai dau acestui zeu numele Gebeleizis. La fiecare cinci ani, ei trimit câte unul dintr-înșii, desemnat de sorți, ca sol, la Zamolxis și-l însărcinează cu toate câte le cer fiecare. (...) Tot acești traci, când fulgeră și tună, aruncă săgeți în sus spre cer, ca să amenințe divinitatea, căci ei nu cred că există o altă divinitate decât a lor.”

Herodot, *Istorie*

B. „Apoi, când au ieșit din semănături, Alexandru luă în persoană comanda cavaleriei așezate la aripa dreaptă, iar comanda falangei orânduite în care o dădu lui Nicanor. Geții, cari adunaseră o armată de vreo 4 000 de călăreți și mai bine de 10 000 de pedestrași, nu au rezistat însă nici măcar primului atac al călărimii – pentru că nu se așteptaseră defel la îndrăzneala lui Alexandru care, fără să facă pod peste apă, trecuse așa de ușor, într-o singură noapte, peste Istru, cel mai mare dintre toate râurile, iară de altă parte și încheietura falangei era înspăimântătoare și atacul cavaleriei irezistibil.”

Arrianus, *Expediția lui Alexandru cel Mare în Asia*

1. Care era viziunea tracilor asupra morții, potrivit sursei A?

2. Cum se numea zeul suprem al tracilor? Gebeleizis este un alt zeu, conform sursei A?

3. Cum credeau traci că pot comunica cu Zamolxis/Gebeleizis?

4. Ce făceau traci atunci când ploua și fulgera, după sursa A?

5. Cum și-a organizat Alexandru cel Mare trupele?

6. Ce efective aveau trupele geților?

7. Cum s-au comportat războinicii geți? Cum explică sursa B succesul macedonenilor?

II. Citește textul de mai jos și răspunde la cerințe.

Fig. 1. Coiful de la Coțofenești

- Coiful de la Coțofenești, jud. Prahova, a fost descoperit întâmplător în 1928, de către un copil. Este făcut din aur pur, cu multă măiestrie, și cântărește aproape un kilogram. Probabil, cei doi ochi, de deasupra deschiderii, după cum au speculat unii istorici, aveau un rol spiritual apărându-l pe proprietar de magia inamicului. Astăzi, artefactul, care datează din sec. al IV-lea î.Hr., se află la Muzeul Național de Istorie a României.

1. Unde și când a fost descoperit coiful? Din ce perioadă datează?

2. Ce rol aveau cei doi ochi? Unde se află coiful astăzi?

FIȘA 38. BUREBISTA ȘI DECEBAL. RĂZBOAIELE DACO-ROMANE

I. Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.

A. „Decebal temându-se ca nu cumva romanii, încurajați de această victorie [de la Tapae], să pornească asupra reședinței sale, tăie arborii de primprejur și pe trunchiuri puse arme, pentru ca romanii, crezând că sunt militari, să se retragă; ceea ce s-a și întâmplat.”

Cassius Dio, *Istoria romană*

B. „Decebal fu biruit prin forță, dar era cât pe aci să omoare prin viclenie și înșelăciune pe Traian; căci trimise în Moesia niște dezertori însărcinați să-lucidă, fiindcă el era totdeauna accesibil, iar atunci mai ales din cauza nevoilor războiului, primea fără deosebire pe oricine voia să-i vorbească. Dar ei nu putură să reușească, fiindcă unul din ei, fiind bănuț și arestat, descoperi, prin tortură, tot complotul.”

Cassius Dio, *Istoria romană*

1. Conform sursei A, cum l-a păcălit Decebal, în anul 88 d.Hr., pe generalul roman Tettius Iulianus?

2. De ce a recurs Decebal la această stratagemă?

3. Ce spune sursa B despre felul în care a fost biruit Decebal?

4. Ce era pe punctul să realizeze Decebal, potrivit sursei B?

5. Cum a intenționat Decebal să-l asasineze pe împăratul Traian?

6. Ce împrejurări făceau planul realizabil?

7. De ce a eșuat planul lui Decebal?

8. Având în vedere informațiile din cele două surse, crezi că Decebal a fost un mare conducător militar?

II. Studiază imaginea alăturată, caută informații suplimentare on-line, și răspunde la cerințe.

1. Când a fost inaugurată columna lui Traian? Cu ce scop a fost construită ea?

Fig. 1. Scene de pe
Columna lui Traian

2. Unde se află columna lui Traian? Ce fel de scene sunt sculptate pe ea?

I. Alege varianta corectă de răspuns.

- Peninsula Arabia este mărginită de Golful Persic, Marea Arabiei și:
 - Marea Caspică;
 - Marea Neagră;
 - Marea Roșie.
- Arabia Fericită (Felix) a fost numit în Antichitate:
 - Mecca;
 - Yemenul;
 - Hedjaz.
- Orașul Yathrib a devenit ulterior, :
 - Yemen;
 - Mecca;
 - Medina.
- În cea mai mare parte, Peninsula Arabică este:
 - nisipoasă;
 - muntoasă;
 - mlăștinoasă.
- În Hedjaz, Mecca și Yathrib erau importante centre:
 - agricole;
 - comerciale;
 - viticole;
- Califii au redactat:
 - Vechiul Testament;
 - Noul Testament;
 - Coranul.

II. Completează enunțurile cu informațiile din lista de mai jos.

emiri, sclavi, Mecca, Mahomed, Allah, monoteistă, organizați, Islam, Kaaba, beduini, aristocrați.

Arabii erau _____ ai deșertului. Erau _____ în triburi conduse de șeici sau _____. Societatea era formată din _____, oameni de rând și _____. Centrul lor religios se afla la _____, oraș în care ridicaseră templul, _____, religia lor fiind, _____. În secolul VII _____ a început să predice o religie _____ care se va numi _____ și va recunoaște existența unei singure divinități, _____.

III. Stabilește valoare de adevăr a următoarelor enunțuri.

- Mahomed a predicat mai întâi în Medina.
- Mecca se traduce, Orașul Profetului.
- Fuga lui Mahomed din Medina, se numește hegira.
- Începutul erei islamice este considerată data de 16 iunie 622 (hegira).
- Milostenia față de săraci este unul dintre cei cinci stâlpi ai Islamului.

A	F
A	F
A	F
A	F
A	F

6. Uniți prin mahomedanism, apoi prin cuceriri, arabii au întemeiat Imperiul Bizantin.

A F

7. Bătălia de la Tours a avut loc în 733.

A F

IV. Alege din norul de mai jos, doar termenii specifici Islamului și scrie-i în spațiul de mai jos.

CREZUL RUGĂCIUNE CU FAȚA LA MECCA CRĂCIUN RAMADAN

CORAN MOSCHEE PROFET

DJIHAD CINCI STĂLPI ZECE PORUNCI

PELERINAJ LA MECCA PAȘTE SURE

VECHIUL TESTAMENT MÂNTUITOR

PATRU POSTURI PE AN

MĂRTURISIREA CREDINȚEI

V. Completează enunțurile cu informațiile din lista de mai jos.

Abbasizilor, Spania, sultan, musulmană, Carol Martel, Profetului.

1. Termenul de calif semnifică, locuitor al _____
2. Turcii au împrumutat religia _____
3. Harun al Rașid provenea din dinastia _____
4. El a extins, statul din India până în _____
5. Turcii selgiucizi au înlocuit titlatura de calif cu aceea de _____
6. Expansiunea arabă în Europa a fost oprită de francul, _____

FIȘA 41. FORMAREA POPOARELOR EUROPENE

Unitatea VIII

I. Încercuiește doar acele popoare care NU sunt de origine neolatină.

GERMANII	FRANCEZII	RUȘII	
BULGARIII	MAGHIARII	ITALIENII	
ROMÂNII	POLONEZII	ENGLEZII	CEHII
OLANDEZII	SPANIOLII	DANEZII	
SÂRBII	GRECII	FINLANDEZII	PORTUGHEZII

II. Alege varianta corectă de răspuns.

- În 410 d.Hr., Roma a fost jefuită de:
a. goți; b. huni; c. roxolani.
- În anul 455, Roma a fost jefuită de:
a. huni; b. roxolani; c. vandali.
- Regatul Vandal a fost creat de către:
a. Teodoric I; b. Genseric; c. Alaric.
- Statul bulgar a fost creat de:
a. Asparuh; b. Vladimir; c. Vayk.
- Jurământul de la Strasbourg datează din anul:
a. 801; b. 814; c. 842.
- Maghiarii au sosit în Europa sub conducerea lui:
a. Arpad; b. Ștefan; c. Vayk.
- Regele maghiar Vayk s-a creștinat în anul:
a. 1001; b. 1000; c. 999.

Fig. 1. Asedierea Romei de către vizigoți

Fig. 2. Carol cel Pleșuv

FIȘA 44. CREȘTINAREA FRANCILOR. CAROL CEL MARE

• Analizează imaginea și textul de mai jos și răspunde la cerințe.

• „Venind deci el la Roma pentru a restabili pacea foarte tulburată a Bisericii, și-a petrecut acolo toată iarna. Vreme în care a primit și titlul de împărat și august. Lucru căruia i-a fost, la început, atât de potrivnic, încât spunea că n-ar fi intrat în biserică în acea zi, deși era zi de mare sărbătoare, dacă ar fi putut cunoaște dinainte intențiile papei.”

Eginhard, *Viața lui Carol cel Mare*

Fig. 1. Încoronarea lui Carol cel Mare ca împărat, frescă din sec. al XVI-lea

1. De ce a venit Carol cel Mare la Roma?

2. Ce titlu a primit Carol cel Mare? Când le-a primit?

3. Ce atitudine a avut la început față de titlurile primite?

4. Ce ar fi făcut dacă ar fi știut intențiile papei?

5. Cât de credibilă e varianta că nu-și dorea titlurile de împărat și august?

FIȘA 45. IMPERIUL BIZANTIN

• Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.

A. „Iustinian n-a fost om, ci duh necurat în chip de om, cum am mai spus: e lucru dovedit și poate judeca oricine după mulțimea răutăților pe care le-a adus pe capul oamenilor, deoarece prin mărimea și întinderea copleșitoare a faptelor iese la iveală puterea celui care le făptuiește. Cred că numărul celor uciși de dânsul nu poate fi cunoscut de nimeni cu de-amănuntul, nici chiar de Dumnezeu; căci mai degrabă ar număra cineva tot nisipul mărilor decât jertfele acestui împărat.”

Procopius din Caesarea, *Istoria secretă*

B. „Opera politică a lui Iustinian este dominată, de departe, de marea încercare de recucerire a Occidentului roman de sub tirania barbară. Ea se înscrie în efortul de reconstituire a vechiului *orbis Romanus*, dislocat în jumătatea sa vestică de clanurile germanice un secol mai devreme. Împăratul aruncă în luptă imensul tezaur adunat de politica chibzuită a lui Anastasius și superioritatea în oameni în organizare și în tehnică militară a imperiului său.”

Stelian Brezeanu, *O istorie a Bizanțului*

1. Cum îl descrie sursa A pe împăratul Iustinian (527-565)?

2. Ce a adus Iustinian pe capul oamenilor, potrivit aceleiași surse?

3. Ce spune sursa A cu privire la numărul oamenilor uciși de Iustinian?

4. Cine poate cunoaște numărul celor uciși?

5. Care este marea realizare politică a lui Iustinian, după sursa B?

6. Ce voia să reconstituie împăratul?

7. Cine distrusese unitatea lumii romane?

8. Ce aruncă în luptă împăratul?

9. Care sunt avantajele de care dispunea Iustinian?

10. Pornind de la cele două surse, cum ai descrie domnia lui Iustinian?

FIȘA 46. VIAȚA COTIDIANĂ ÎN EVUL MEDIU

I. Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.

- A. „Nici corespondența sau știrile nu circulau mai repede. O scrisoare a papei Grigore al VII-lea, emisă la Roma la 8 decembrie 1075, a ajuns la Goslar (regiunea Hartz) abia la 1 ianuarie 1076. Moartea lui Frederic I Barbarossa în Asia Mică, în a treia cruciadă, nu a fost cunoscută în Germania decât patru luni mai târziu și abia după patru săptămâni au aflat englezii că regele lor Richard Inimă de Leu fusese făcut prizonier în Austria (veste adusă de un curier special, care circula mai repede).”

Coord. Alexandru-Florin Platon, *O istorie a Europei de Apus în Evul Mediu*

- B. „Asupra acestor oameni, seniorul exercită o serie de drepturi și de monopoluri, al căror produs, ridicat de o cohortă de agenți proveniți dintre servitorii săi, constituie cel mai important venit al său; drepturi pentru justiție, supravegherea drumurilor sau a piețelor, folosirea morilor și a altor echipamente colective, corvezi pentru întreținerea fortăreței, contribuții arbitrare precum birul... În chiar momentul dispariției sclaviei antice, o mare parte a populației se găsește astfel înglobată într-o nouă stare de dependență ereditară, șerbia.”

Coord. Jean Carpentier, *François Lebrun, Istoria Franței*

1. Cât de repede circulau știrile în Evul Mediu, conform sursei A?

2. De ce crezi că circulația persoanelor și a informațiilor se realiza greu în Evul Mediu?

3. Ce drepturi avea seniorul asupra țăranilor pe care îi domina?

4. De unde provenea cea mai mare parte a veniturilor seniorului? Cine colecta aceste venituri?

5. Conform sursei B, șerbia este o formă de sclavie ereditară?

II. Studiază pictura de mai jos și enumeră pericolele care pândeau umanitatea în Evul Mediu.

Fig. 1. „Triumful Morții”, pictură de Pieter Bruegel cel Bătrân

FIȘA 47. DOMENIUL FEUDAL

- Studiază imaginea de mai jos și enumeră drepturile și îndatoririle celor mai importante categorii sociale din Evul Mediu.

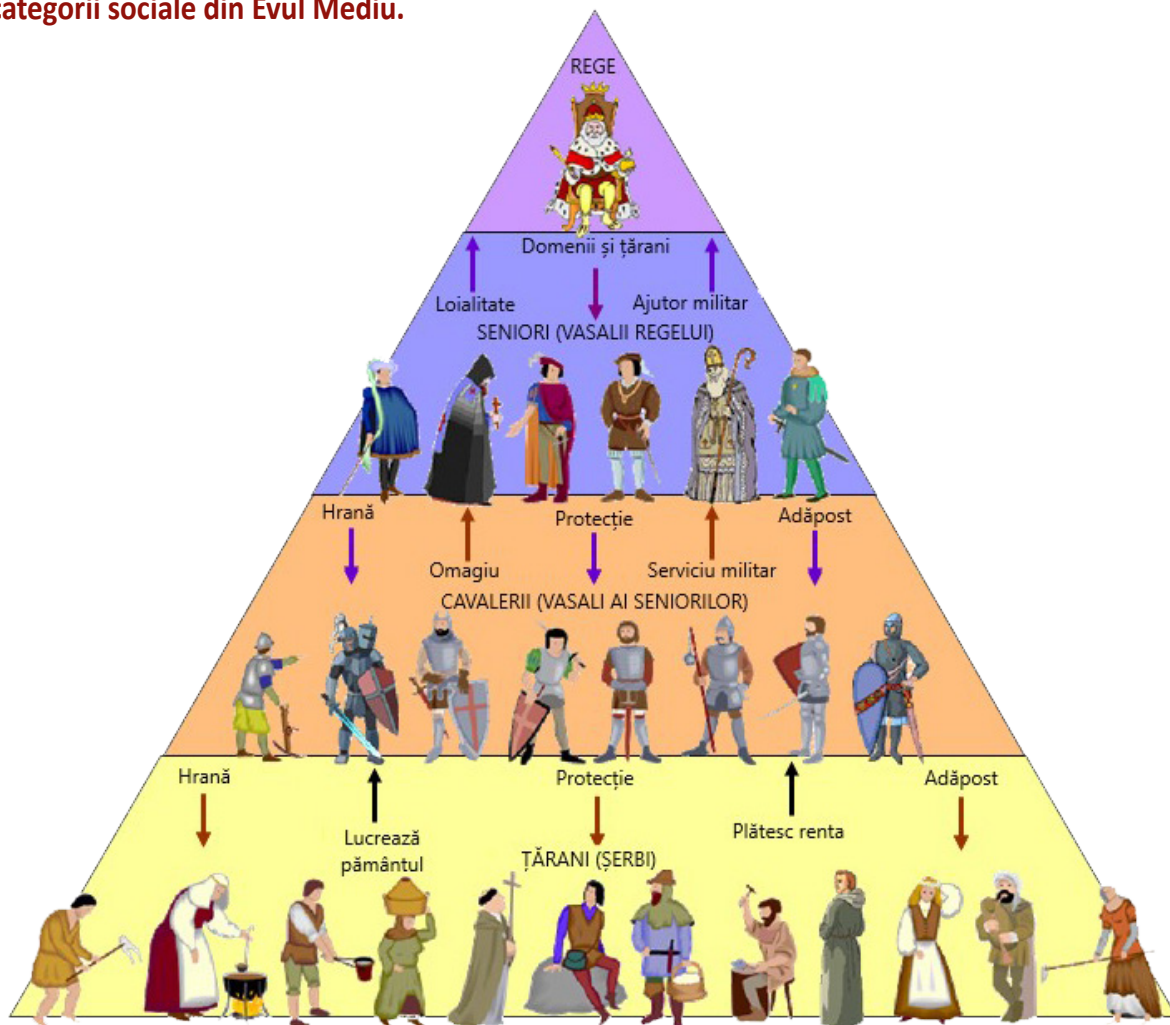

Fig. 1. Piramida claselor sociale în Evul Mediu

REGELE: _____

SENIORII: _____

CAVALERII: _____

ȚĂRANII: _____

FIȘA 48. ORAȘUL MEDIEVAL: SPAȚIU AL LIBERTĂȚII

I. Alege varianta corectă de răspuns.

1. Dispariția Imperiului Roman de Apus a dus la:

a. dezvoltarea economiei;	b. decăderea orașelor;	c. decăderea Bisericii.
---------------------------	------------------------	-------------------------
2. Revitalizarea orașelor din Occident s-a produs începând cu:

a. secolul al IX-lea;	b. secolul al X-lea;	c. secolul al XI-lea.
-----------------------	----------------------	-----------------------
3. Orașele medievale erau denumite:

a. comune sau burguri;	b. orașe sau comune;	c. municipii și orașe.
------------------------	----------------------	------------------------
4. Principalul mijloc de apărare al orașului medieval era:

a. cavalerul;	b. șanțurile;	c. zidurile.
---------------	---------------	--------------
5. Meșteșugarii înființau asociații numite:

a. sindicate;	b. cooperative;	c. bresle.
---------------	-----------------	------------

II. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri.

1. Orașele s-au eliberat prin răscumpărare sau luptă.		A	F
2. Autonomia orașelor era garantată printr-o Chartă socială.		A	F
3. Cruciadele nu au avut niciun rol în eliberarea orașelor.		A	F
4. Liga Hanseatică era alcătuită din orașe din jurul Mării Mediterane.		A	F
5. Sursa bogăției venețienilor a fost comerțul cu Orientul.		A	F

III. Rescrie enunțurile false de la exercițiu II, astfel încât ele să exprime un adevăr.

FIȘA 49. CAVALERISM ȘI ONOARE

• **Studiază textul și imaginile de mai jos și răspunde la cerințe.**

Turnirurile erau întreceri între cavalerii medievali, care își etalau în fața unui public numeros priceperea și îndemânarea militară. Totodată, turnirurile erau o modalitate prin care cavalerii se antrenau pentru viitoarele conflicte armate, dar și obțineau prestigiu grație victoriilor. În anumite perioade din Evul Mediu Occidental, turnirurile au fost extrem de populare. La ele participau chiar și capetele încoronate. În secolul al XV-lea, prințul francez René d'Anjou a scris Cartea turnirurilor în care relatează felul în care erau organizate turnirurile în diverse țări și sugerează propriile opțiuni asupra acestui subiect. În 1559, regele Franței Henric al II-lea (1547-1559) a decedat în urma unei răni căpătate în timpul unui turnir. Acest fapt a contribuit decisiv la decăderea acestui sport periculos.

Fig. 1. Imagine din Cartea turnirurilor

Fig. 2. Turnirul care i-a fost fatal lui Henric al II-lea

1. Ce erau turnirurile? La ce serveau ele? Cum se desfășurau?

2. Cât de populare erau? Cine lua parte ele? S-au scris cărți despre ele?

3. Cum și-a găsit sfârșitul Henric al II-lea, regele Franței? La ce a dus asta?

FIȘA 50. CRUCIADELE

• Citește textele de mai jos, studiază imaginea și răspunde la cerințe.

- A. „Toți cei care vor muri pe drum, pe uscat sau pe mare, ori în luptă contra păgânilor, li se vor ierta numaidecât păcatele. Asta le-o garantez prin puterea Domnului cu care sunt investit. (...) Domnul ne va copleși cu reproșuri dacă nu-i ajutăm pe cei care sunt creștini ca noi. Permiteți ca aceia care multă vreme au purtat războaie nedrepte împotriva credincioșilor pentru propriul folos să pornească acum contra necredincioșilor pentru a obține victoria într-un război care trebuia început demult.”

Din discursul papei Urban al II-lea ținut în Conciliul de la Clermont (1095)

- A. „Sarazinii s-au adunat în jurul Sfintei Cruci, a regelui [Guy de Lusignan] și a tuturor celorlalți și au distrus Biserica. Ce ar mai fi de spus? Sarazinii au triumfat asupra creștinilor și au făcut cu ei ceea ce au dorit. Vai de mine! Ce pot să spun? Ar fi mai potrivit să ne tânguim și să plângem decât să spunem ceva. Ar trebui să descriu cu păătoasele-mi buze cum prețioasa Sfântă Cruce, pe care a murit Mântuitorul, a căzut în mâinile necredincioșilor?”

Cucerirea Țării Sfinte de către Saladin – Despre Bătălia de la Hattin (4 iulie 1187)

Fig. 1. Înfrângerea cruciaților de către Saladin la Hattin

1. Ce a promis papa Urban al II-lea tuturor celor care aveau să plece în cruciadă, conform sursei A?

2. În numele cui a făcut papa respectiva promisiune?

3. Ce aveau să pățească creștinii din Vest dacă nu i-ar fi ajutat pe cei din Răsărit?

4. De ce le cerea papa creștinilor să nu mai lupte între ei?

5. Care a fost rezultatul Bătăliei de la Hattin, potrivit sursei B?

6. Ce reprezintă Sfânta Cruce și cum s-au folosit cruciații de ea? Caută detalii on-line.

7. Care este starea de spirit a autorului anonim a sursei A?

8. Ce s-a întâmplat cu Ierusalimul după Bătălia de la Hattin?

FIȘA 51. CATEDRALE ȘI UNIVERSITĂȚI

• Studiază imaginile de mai jos și răspunde la cerințe.

Fig. 1. Biserica Saint Gertrude (Nivelles, Belgia) – stil romanic

Fig. 2. Catedrala Sf. Mihail (Alba Iulia, România) – stil romanic

Fig. 3. Domul din Milano (Italia) – stil gotic

1. Prin ce se distinge stilul romanic?

2. Dar stilul gotic?

3. De unde vine numele stilului gotic? Enumeră trei capodopere ale acestui stil.

4. Unde și când a apărut stilul gotic?

FIȘA 53. LUMEA ROMÂNEASCĂ ȘI STATELE MEDIEVALE ÎN SECOLELE XIV-XV. TÂRGOVIȘTE ȘI SUCEAVA

• **Studiază următorul text și răspunde la cerințe.**

- „În același an în care a murit nevrednicul de amintire Felician, adică în anul Domnului 1330, regele și-a adunat o mare oaste – nu însă toată puterea sa armată, căci trimisese soldați la hotarele țării în diferite expediții împotriva numeroșilor săi dușmani – și la îndemnul voievodului ardelean Toma și a lui Dionisie, fiul lui Nicolae, nepotul lui Ivanca, s-a dus în persoană, în luna lui septembrie, prin Severin în țara voievodului românilor, Basarab, țară care nu poate fi locuită de un popor neobișnuit cu ea, ca să alunge din acea țară pe Basarab, sau cel puțin să dea în posesiune țara aceluia unuia dintre curtenii săi, cu toate că voievodul plătise întotdeauna cu credință darea cuvenită maiestății sale regelui.”

Cronica pictată de la Viena – Despre campania lui Carol Robert de Anjou în Țara Românească

1. În ce an și cu ce armată a pornit regele maghiar împotriva Țării Românești?

2. La îndemnul cui și cu ce scop a lansat această campanie?

3. Cine conducea Țara Românească și în ce relații se găsea acesta cu Regatul Ungar?

4. Ce spune cronica despre Țara Românească și locuitorii săi?
